

Derde zondag van Advent (Gaudete) – 16 december 2018
Wijkgemeente Oost-Centrum, Verlosserkerk, Bussum
Lezingen: Jesaja 52:1-12 en Lucas 3:7-18
ds. Wielie Elhorst

Gemeente van Jezus Christus,

De kunst van het wachten. Misschien zou je de periode van Advent ook wel zo kunnen typeren, als de kunst van het wachten. Want dat is het: een kunst. Geen wachten dat afwachten is, geen passieve houding die wel ziet wat er komt, maar wachten dat een bestemming zoekt, zonder te weten of de bestemming ook wordt bereikt, of het wachten ook wordt beloond. Wachten. Het georganiseerde wachten van Advent kan een kunst-je lijken. We kennen de afloop immers al. Het verwachten is voor de show, want Hij komt gegarandeerd: het Christuskind. Begrijpelijk als het zo wordt beleefd, maar ook jammer.

Wachten, leven onder de hoogspanning van een belofte die mogelijk werkelijkheid wordt. Het is niet zo dat wij niet weten wat dat is. Zijn er niet onder ons die de spanning kennen van een ziekte die verslagen wil worden, zonder te weten of dat ook echt lukt? Hoe lang kan de onzekerheid voortduren. Hoe kan de tijd zonder uitzicht lijken. Zijn er niet onder ons die het verdriet kennen van een kinderwens die zolang of misschien wel nooit is vervuld? Wachten dat moet kampen met de reële mogelijkheid van teleurstelling. Zijn er niet onder ons die nog weten van het wachten dat oorlog brengt, reikhalzen naar de dag dat het eindelijk weer vrede is, een einde aan de voortdurende aanvechting van de twijfel die blijft knagen, omdat die vrede ook wel eens voorgoed voorbij zou kunnen zijn? Zijn onder ons ook niet die die weten wat het is te wachten op een geliefde, eindelijk een ander om bij tot rust te komen, gekend te zijn, met huid en haar, ziel en zinnen? Zijn er onder ons niet die intens verlangd hebben naar een wending in hun leven, voorbij de ondervonden leegheid, om een nieuw en vervuld bestaan. Te doen of leven vervuld is, is een leugen. Het leven is wachten, ook wachten, en dat weten velen van ons maar al te goed. En dat wachten is een kunst. Het is uithouden, niet weten wat de duur van het wachten zal zijn. Het is wachten waarbij het hopen van geen wijken wil weten, al wordt dat voortdurend bestraft, of lijkt het ongegrond. De onduidelijkheid blijft. Of het ooit weer zo wordt als vroeger: wie zal het zeggen? Het lijkt onbestaanbaar, en toch is bij de pakken neer gaan zitten uitgesloten. Wachten, in gespannen afwachting leven, leven onder de hoogspanning van een belofte die wellicht nooit vervuld wordt. Dat is het wachten van Advent. Wachten. Wachten. Hoever is de nacht? Hoe lang duurt het nog? Zal er ooit geen nacht meer zijn? Zal er ooit geen oorlog meer zijn? Zal er ooit een einde komen aan de bezetting van een macht die een vrij en vrolijk leven onmogelijk maakt?

Als er een volk is dat weet van wachten, dan is het het joodse volk. We ontmoeten het vandaag in de beide gelezen Bijbelgedeelten als een wachtend volk. We ontmoeten een volk in ballingschap. In het Bijbelgedeelte uit Jesaja ontmoeten we het wachtende volk in Babel waar het al weer zoveel jaren geleden naartoe is weggevoerd. De ooit prachtige hoofdstad van Juda: Jeruzalem, de plek van de vrede, God onder de mensen, is met de grond gelijk gemaakt. Van het leven dat was, resten slechts de puinhopen. En in Lucas ontmoeten we het wachtende joodse volk in eigen land, onder de voet gelopen door weer een andere wereldmacht: de Romeinen. De mensen zijn ballingen in eigen land, mét een herbouwd Jeruzalem en een herbouwde tempel, maar zonder een hart dat vrijheid, slaat en vrede en recht. God is niet langer de koning. Het lang verwachte en beloofde land is onder de voet gelopen en of er ooit nog weer een einde aan zal komen, is een vraag die geen antwoord kent.

De periode van Advent is een periode van wachten, wachten onder de hoogspanning van een ongekende belofte waarvan we nog niet zeker weten of die werkelijkheid gaat worden. En het loont de moeite dat wachten eens te verkennen, de traagheid ervan te voelen, te beleven hoe het wachten de ziel kan tergen, de druk die het uitoeft, juist op degenen die toch niet van opgeven willen weten. Advent is wachten, er op rekenen dat alles anders gaat worden, leven van een belofte, van een belofte, van een in te lossen werkelijkheid in het verschiet. Is wachten zo niet gewoon geloven? En is dat wachten ons niet op het hart en op het lijf geschreven? Het is in ieder geval een dimensie van geloven die het verkennen meer dan waard is en waarvan we de waarde wellicht wat het oog verloren zijn?

Wachten, gelovig wachten, leven in verwachting, leven onder hoogspanning. Op deze zondag wachten we voluit, als op de andere zondagen, maar daarmee is vandaag toch ook niet alles gezegd. Met het joodse volk dat wacht, eindeloos, worden we even deelgenoot van de vreugde die de voorsmaak is van wat het wachten voorgoed zal verbreken, de vreugde die het antwoord zal zijn op al ons vragen, zo trefzeker samengevat in die ene vraag: hoe lang nog? Vandaag strekt de belofte zich over de horizon uit als een roze gloed. Vandaag wil het duister toch van wijken weten. We weten niet waarom en hoe, maar opeens is het daar. Heeft het zich in ons wachten tot iets vermenigvuldigd? Heeft de hoop zich vermenigvuldigd, is de hoop in ons gelegd, onontkoombaar, alle pessimisme, alle wil tot opgeven, alle cynisme over ons bestaan ten spijt? Daar is het: het gloort aan de einder, eindelijk. Over de heuvels waarachter de zon voorgoed verdwenen leek, snelt een bode, zo hoorden we uit het boek Jesaja; een bode die vreugde brengt, die het volk aanzegt dat het gedaan zal zijn met de ballingschap van Babel, dat ze zullen terugkeren uit den vreemde, sterker nog: dat God redding zal brengen aan alle einden der aarde. In Lucas heeft de bode een naam: het is Johannes, de heraut van een nog grotere vrede: een mens naar Gods hart die de eersteling is van een rijk dat geen einde meer kent. De vreugde van deze boden moet lijken op de aankondiging van D-Day in de Tweede Wereldoorlog, stel ik mij voor. Ik heb het niet meegemaakt, maar de opgestookte hoop van die aankondiging moet in de harten van de mensen die zo verlangden naar bevrijding en vrede een vuur hebben ontketend dat niet meer te doven viel. Het komt! Het komt? De vrede komt. Het lijkt nu nergens op. We ontlenen het aan niets, aan niets dan aan die ene aankondiging, die ene bode over de heuvels aangesnelde, die vreemde man in die kamelenharen mantel uit de woestijn. Het kan niet waar zijn, maar het moet wel waar zijn. Het wachten dat de hoop in ons hart ongemerkt heeft opgestapeld, wordt beantwoord met een woord van hoop, een woord van vreugde uit een wereld die we bijna hadden opgegeven.

Wachten is oefenen. De hoop in ons hart, de hoop op een ander leven, een ander samenleven, stapelt zich niet zomaar op. De vreugde die vandaag even ons deel wordt als ooit het joodse volk, bereikt ons hart slechts als wij ons aanleren te gaan staan, te gaan leven naar de belofte die ons vandaag wordt aangezegd. Prachtig vind ik de vraag van de mensen om Johannes heen. Gretig nemen ze kennis van zijn goede nieuws, van dat rijk dat aanstaande is, van de belofte die wordt vervuld, maar ze lijken er tegelijkertijd nog wat ongemakkelijk onder, nog wat onwennig mee. Misschien omdat ze bij de harde woorden die Johannes eveneens spreekt, doorhebben dat er ook iets van hen verwacht wordt. Ja, de belofte van een nieuwe wereld van vrijheid, vrede en recht wordt vervuld, maar alleen voor wie zelf haar of zijn lichtje brandend houdt, alleen voor wie de hoop blijft opstapelen in haar of zijn hart, alleen voor wie gaat staan, gaat leven naar de belofte, zelfs zonder te weten of die ooit echt in vervulling gaat, alleen voor wier of wiens hart in vreugde opspringt om de boodschap van de vreugde alleen al. De mensen verzameld om Johannes heen vragen hem: wat moeten we dan doen? En Johannes antwoordt: maak verschil, doe wat anderen niet doen, doe wat men in deze wereld

niet verwacht. Deel de hoop uit, doe het, leef van de in je hart opgestapelde overvloed, opgewekt door de belofte van het nieuwe leven waar heel je bestaan op bleek aangelegd: deel uit, stop met nemen, wees zelf een mens van belofte, een mens waar de anderen zolang op hebben gewacht. Wees zelf die nieuwe wereld. En dan, lieve mensen, is er echt geen houden meer aan.

Mag ik besluiten met woorden van Paulus uit de Brief aan de Filippenzen, die de houding die wij als christenen in de verwachting van het Rijk dat komt, aan mogen nemen zo onwaarschijnlijk mooi beschrijft in het tweede hoofdstuk van deze brief. Het gedeelte eindigt met de woorden waaraan de naam voor deze Derde Adventszondag ontleend is.

Hoofdstuk 2:1-18

Amen